

Vaknar ur sin Törnrosa-sömn

En anrik trädgård som äntligen väcks till liv till glädje och nytta för invånare och turister. Det är tanken bakom LEADER-projektet Råda säteri park och trädgård som avslutas i september.

– Vi har en tradition med handelsträdgårdar i kommunen och har velat öppna upp trädgården i många år, säger Jessica Waller, näringslivschef i Härryda kommun.

I köksträdgården frodas kryddväxter, bärbuskar, fruktträd, rotfrukter och grönsaker. Allt arbete är gjort för hand utan maskiner för att gynna läroprocessen hos praktikanterna.

I projektet har Härryda kommun tagit fram en besökskarta över området som besöks flitigt under sommarhalvåret. Terrassplanteringen (nummer 2 på kartan), som har anlagts av Hannu Sarenström, invigdes den 24 augusti.

Karta: Carina Lindkvist, Naturcentrum AB

RÅDA SÄTERI ÄR BELÄGET

vid Rådasjön i Mölnlycke öster om Göteborg. Byggnaderna är välbevarade och kulturhistoriskt intressanta, med anor från 1300-talet. Sedan ett tiotal år driver det privatägda företaget Råda säteri och gästgiveri AB restaurang, café och bed and breakfast här, samt anordnar konferenser, bröllop och fester. I byggnaderna på området finns också ett kafferosteri och en glassbar.

Området kring säteriet är välbesökt och används av föreningar och företag med rötter i kommunen. Men kommunen och den privata entreprenören ville mer. Under ett LEADER-projekt med syfte att identifiera besöksmål och främja besöksnäringen i kommunen, framkom att trädgård var ett område med utvecklingspotential. Då hade redan Peter Korn's Trädgård etablerat sig, och med tanke på kommunens bakgrund med många handelsträdgårdar, föll det sig naturligt att söka pengar till ett nytt LEADER-projekt med syfte att återuppväcka den sovande trädgården på Råda.

EN AV INITIATIVTAGARNA

var Gerben Tjeerdsma, trädgårdsmästare från Nederländerna som bland annat har jobbat 17 år på Botaniska Trädgården i Göteborg och sedan 2008 är trädgårdsmästare på Universeum. Han hade sedan några år flyttat sin plantskola Gerbianska trädgården till Råda, och en kväll spånade han idéer med Robert Säll, som driver Råda säteri.

– Det mesta av anläggningsarbetet har skett med hjälp av praktikanter, och ett flertal av dem har efteråt fått arbete inom näringen eller har startat eget, säger Gerben Tjeerdsma, arbetsledare för projekt Råda säteri park och trädgård.

– Vi tog kontakt med de EU-ansvariga i kommunen och presenterade ett konkret förslag på hur man skulle kunna arbeta med trädgården, berättar Gerben Tjeerdsma. Vi skrev ansökan tillsammans och fick ja. Projektet – Råda säteri park och trädgård – startade sedan i april 2012.

VISIONEN VAR ATT återuppta verksamheten i trädgården efter drygt 40 års vila, och försöka få fler människor att upptäcka den vackra trädgården. I planerna ingick att anlägga en köksträdgård och perennrabatter, samt att uppföra ett växthus/aktivitetshus för möten och utbildningsverksamhet. Dessutom ingick att ta fram ett pedagogiskt material om växter, djur och natur för skolklasser och andra besökande barn.

– Att etablera en kunskapsträdgård var en viktig ambition för mig. Människor som kommer hit ska också ges möjlighet att lära sig något nytt, säger Gerben Tjeerdsma som arrenderar ett område i parken för sin plantskola och som fick ansvaret för att återuppväcka trädgården.

För 100 år sedan fanns över 1 000 äppleträd på Råda säteri. Fram till för 40 år sedan hade säteriet en stor köksträdgård med tomatodling och andra grönsaker och frukt, samt ett mejeri och blomsterodlingar. Råda hade till och med en egen blomsteraffär i centrum en period.

”Tanken med hela trädgården är att det ska vara folkligt och lätt att kopiera.”

– Vi har inga ambitioner att förvandla Råda till en historisk park utan mer fortsätta med den verksamhet som faktiskt blomstrade här så sent som på 1970-talet, säger Gerben Tjeerdsma. Köksträdgården ska vara pedagogisk men romantisk, där köket i restaurangen ska kunna hämta färska kryddor och ätliga blommor. Bärproduktion med havtorn och fläder kan ge glassbaren färska bär i sin glassproduktion.

– Tanken med hela trädgården är att det ska vara folkligt och lätt att kopiera. Hit ska man komma för att må bra och hämta inspiration och kunskap.

FÖR KOMMUNENS DEL innebär trädgården inte bara en rekreativ möjlighet för invånare och turister utan också ett utbildningsalternativ för skolor och andra.

– Trädgård är numera ett centralt tema i kommunen och vi har andra projektidéer där Råda säteri finns med som en viktig del, berättar Jessica Waller, näringslivschef i Härryda kommun.

I år arrangerades en trädgårdsdag för fjärde gången på Råda säteri. Från att ha varit en liten tillställning för några få lokala entreprenörer, har trädgårdsdagen vuxit till ett jättearrangemang där kommunen till och med ordnade med ett minitåg som körde besökare i skytteltrafik från centrum hela dagen. Kommunen tillhandahåller plats för utställarna samt projektledning, utan kostnad för varken utställare eller besökare.

– Det blev smått kaotiskt i år men fantastiskt roligt att så många hittade till vår fina park, säger Jessica Waller.

Övre bilden: Höstflox, Phlox Paniculata 'Natural Feelings'.

Bilden till höger: Gerben Tjeerdsma driver även sin plantskola, Gerbianska trädgården, på Råda säteri i Mölnlycke.

Råda säteri park och trädgård

- Det treåriga LEADER-projektet Råda säteri park och trädgård finansieras av Härryda kommun och LEADER-programmet Göteborgs Insjörike. Göteborgs Insjörike ingår i EU:s landsbygdsprogram som syftar till att främja en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling av landsbygden.
- Trädgårdsmästaren Gerben Tjeerdsma är en av initiativtagarna till projekt och arbetsledare för planering och anläggningsarbete. Projektledare är Imana Cukur.
- Härryda kommun erbjuder skolor och förskolor i kommunen att kostnadsfritt besöka Råda säteri och få tillgång till ett pedagogiskt material att arbeta med själva eller tillsammans med en trädgårdsmästare.

Det nybyggda växthuset ligger på samma plats där ett tidigare växthus har legat, och kommer att fungera både som kurslokal och för odling av växter till trädgården.